

Małgorzata Horata

# Zeszyt ćwiczeń

- ✓ Jak skutecznie zarządzać zespołem
- ✓ Co brać pod uwagę przystępując do planowania lekcji
- ✓ Jak utrzymać dyscyplinę na lekcji języka angielskiego
- ✓ Rytuały klasowe



Redakcja merytoryczna  
**Anna Gębka-Suska**

Analiza merytoryczna  
**Justyna Maziarska-Lesisz**  
**Elżbieta Witkowska**

Recenzja  
**dr Barbara Muszyńska**

Redakcja językowa i korekta  
**Żeliszaw Żeliszawski**

Projekt graficzny, projekt okładki  
**Wojciech Romerowicz, ORE**

Skład i redakcja techniczna  
**Joanna Suska**

Projekt motywu graficznego „Szkoty ćwiczeń”  
**Aneta Witecka**

**ISBN 978-83-65890-00-9** (*Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce*)

**ISBN 978-83-65890-33-7** (*Zestawy 9, Planowanie lekcji*)

**ISBN 978-83-65890-36-8** (*Zeszyt 3*)

Warszawa 2017

Ośrodek Rozwoju Edukacji  
Aleje Ujazdowskie 28  
00-478 Warszawa  
[www.ore.edu.pl](http://www.ore.edu.pl)

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC).



## Wstęp

W tym zeszyście ćwiczeń znajdziesz pytania sprawdzające twoją znajomość tekstu „Teorii w pigułce” oraz wiele zadań, polegających na wnikliwej obserwacji lekcji przeprowadzanych przez innych nauczycieli. W trakcie pracy pod kierunkiem Mentora wykonasz szereg praktycznych ćwiczeń, nauczysz się planować lekcje, zrozumiesz jak organizować pracę w grupach i jak poprawiać błędy. Założysz własny folder zadań dodatkowych. Najciekawszym zadaniem będzie nagranie i gruntowne przeanalizowanie własnej lekcji. Przez kilka tygodni będziesz również prowadził pamiętnik Praktykanta, w którym zapiszesz przemyślenia dotyczące swojego rozwoju zawodowego i osobistego.

1. Wymień 8 cech dobrego przywódcy grupy. Wspólnie z Mentorem zastanówcie się, które z nich są dla nauczyciela najważniejsze?
2. Który z opisanych w „Teorii w pigułce” stylów przywództwa najlepiej sprawdzi się w klasie? Dlaczego tak uważasz? W jakich sytuacjach sprawdzi się styl nakazowy? Zastanów się, jak określiłbyś swój styl przywództwa.
3. Określając cele, opisujemy je akronimem SMART. Co oznaczają poszczególne litery skrótu?
4. Zapoznaj się z podanymi poniżej celami lekcji. Czy uważasz, że zostały dobrze sformułowane? Jeśli tak, wyjaśnij Mentorowi, dlaczego tak sądzisz. Jeśli nie, przepisz je kierując się zasadą SMART.
  - Uczniowie zapoznają się ze słownictwem z zakresu nowych technologii.
  - Na lekcji będziemy rozwijać umiejętność twórczego pisania.
  - Uczniowie poznają czas Present Perfect.
  - Uczeń będzie umiał wyjaśnić różnicę między „I’m meeting” i „I’m going to meet”.
  - Uczeń pozna 3 formy czasowników nieregularnych.
  - Na lekcji przeczytamy tekst o podróżowaniu (jigsaw reading).
  - Uczeń będzie potrafił utworzyć zdanie w stronie biernej.
  - Uczniowie stworzą w grupach plakaty, na których przedstawią zasady pracy na lekcjach angielskiego.
  - Uczeń będzie potrafił napisać e-mail do sklepu internetowego, z prośbą o wymianę zakupionego produktu.
  - Uczniowie wezmą udział w grze fabularnej (role-play).
5. Przemyśl i sformułuj cele twoich trzech następnych lekcji. Czy uważasz, że sposób opisywania celów lekcji wpływa na ich organizację? Czy odpowiednie sformułowanie celu pomaga w planowaniu lekcji?



6. Każda z wymienionych niżej metod i technik aktywizujących najlepiej sprawdza się w określonej sytuacji. Dopasuj metodę do opisu.

Technika aktywizująca	Opis techniki
Czytanie	Używane w celu wprowadzania nowego materiału, do podsumowania zadania, wyjaśniania kontekstu, porównywania języka polskiego i angielskiego.
Pisanie	Rozwija umiejętność czytania ze zrozumieniem, wyszukiwania informacji w tekście i obserwowania słów w kontekście. Prezentuje różne rejestry języka.
Wykład	Uczy wyrażania myśli, organizowania wypowiedzi, pozwala na aktywne używanie słownictwa i struktur gramatycznych. Jest przejawem ekspresji artystycznej.
Demonstracja/pokaz	Rozwija umiejętność autentycznej komunikacji. Pozwala prezentować własne poglądy, bronić swojego zdania. Uczy słuchania i reagowania na wypowiedzi innych.
Pytania i odpowiedzi	Podstawowa metoda zdobywania wiedzy. Zachęca do poszukiwania odpowiedzi i dochodzenia do wniosków (metoda sokratyczna).
Gry dydaktyczne	Nauczanie przy pomocy pokazywania przedmiotów i wykonywania doświadczeń. Pozwala na zdobywanie wiedzy własnymi zmysłami, przez osobiste doświadczenie.
Dyskusja	Ułatwia zdobywanie wiedzy przez zabawę, wymaga aktywności, samodzielności i pomysłowości. Rozwija umiejętność współpracy, ale wymaga zdrowej rywalizacji.
Symulacja	Poprzez wejście w przydzieloną rolę uczniowie ćwiczą scenki rozgrywane się w rozmaitych miejscach, używają słownictwa i struktur omawianych na lekcji.
Mapy myśli	Wymusza naturalną interakcję, zakłada improwizację, ćwiczy wyobraźnię. Korzystając z technik teatralnych uczestnicy głęboko wchodzą w rolę.
Metody kreatywne	Po uzyskaniu informacji uczestnicy zmagają się z rozwiązaniem problemu, otrzymując nowe informacje są zmuszeni do powtórnej analizy i wyciągnięcia nowych wniosków. Uczniowie przedstawiają własne opinie.
Ćwiczenie	Wizualizacja, graficzne przedstawienie procesu, chronologii czy porządku zdarzeń z wykorzystaniem skojarzeń i symboli. Pobudza wyobraźnię. Rozwija peer-teaching.
Metody zintegrowane	Uczniowie wypełniają tabelki, krzyżówki, odpowiadają na pytania, wykonują rysunki w celu powtórzenia, sprawdzenia lub usystematyzowania wiadomości.
Drama	Pobudzają twórcze myślenie i kreatywne rozwiązywanie problemów. Dają możliwość ekspresji językowej, plastycznej i muzycznej.
Karty pracy (dydaktyczne)	Rozwijają postawy badawcze i innowacyjne, uczą korzystania z różnych źródeł informacji. Nastawione na prezentację efektu wspólnej pracy.
Gry fabularne (role plays)	Wielokrotne wykonywanie danej czynności w celu nabycia wprawy, dochodzenie do sprawności poprzez trening umiejętności.

7. Jak określisz następujące formy aktywności uczniów na lekcji:

- Uczeń otrzymuje kartę z informacjami: „wybierasz się na wakacje z grupą przyjaciół, macie ograniczone środki finansowe, koleżanka uwielbia nurkować, kolega jest wegetarianinem, ty masz psa. Porozmawiaj z agentem biura podróży i wybierz odpowiednią ofertę dla waszej grupy”.



- Uczeń ma znaleźć 15 słówek w wykreślance.  
\_\_\_\_\_
  - Grupa otrzymuje kartę z informacjami: „wyobraźcie sobie, że znaleźliście się na bezludnej wyspie. Jak przetrwacie pierwszą noc? Jak wezwiecie pomoc? Jak podzielicie się obowiązkami?”.  
\_\_\_\_\_
  - Uczniowie mają zrobić listę 15 rzeczy, które można zjeść. Kto zrobi to pierwszy, podnosi rękę i zdobywa 5 punktów.  
\_\_\_\_\_
8. Zastanów się, których z podanych powyżej metod i technik aktywizujących najczęściej używasz na swoich lekcjach. Czym kierujesz się dokonując wyboru? Czy zaobserwowałeś związek między własnym stylem uczenia się a preferowanymi technikami nauczania? Jak mógłbyś poszerzyć zakres technik, którymi się posługujesz?
9. Przygotowując się do lekcji, pomyśl, jak odpowiesz na następujące pytania:
- Ile czasu tygodniowo zajmuje ci przygotowanie się do lekcji?
  - Czy jednorazowo planujesz jedną czy więcej lekcji?
  - Ile czasu zajmuje ci pisanie jednego konspektu?
  - Czy planując lekcję opierasz się wyłącznie na podręczniku?
  - Gdzie znajdujesz materiały dodatkowe?
  - Czy zapisujesz cele lekcji?
  - Co zapisujesz w planie lekcji?
  - Czy w czasie lekcji spoglądasz na konspekt?
  - Czy regularnie sprawdzasz, ile czasu pozostało do końca lekcji?
  - Czy dodatkowe materiały i przedmioty potrzebne na lekcji układasz w odpowiednim porządku?
  - Co dzieje się z twoim konspektem po lekcji?

Który ze swoich nawyków chciałbyś zmienić, aby proces planowania i przeprowadzania lekcji był bardziej efektywny? Podziel się swoimi przemyśleniami z Mentorem.

10. Zrób konspekt własnej lekcji.

- Jaka forma zapisu scenariusza lekcji najbardziej ci odpowiada? Dlaczego?
- Kolorowym pisakiem zaznacz etapy, które mógłbyś ewentualnie pominąć z braku czasu.
- Którego z ćwiczeń z folderu zadań dodatkowych mógłbyś ewentualnie użyć, gdyby zostało ci trochę czasu na lekcji?
- Jeśli nie skorzystałeś z formatu mapy myśli, „przetłumacz” swój konspekt na mapę myśli.
- Który z formatów konspektu lekcji opisanych w „Teorii w pigułce” najbardziej ułatwia ci myślenie o lekcji?



11. Przeprowadź lekcję zgodnie z planem przygotowanym w punkcie 10. Czy musiałeś modyfikować plan w trakcie lekcji? Z jakich powodów? Jak sobie poradziłeś? Jakie wprowadziłbyś zmiany, gdybyś miał ponownie przeprowadzić lekcję według tego samego scenariusza?
12. Poniżej wymieniono elementy przykładowej lekcji. Zastanów się, w jakiej kolejności powinny się pojawić. Zaplanuj optymalną kolejność wydarzeń:
- gra dydaktyczna, prezentacja nowego materiału, praca w grupach;
  - „znikający tekst” dialogu, czytanie dialogu, uzupełnianie dialogu, słuchanie dialogu;
  - podkreślanie nowych słówek w tekście, czytanie tekstu, wyjaśnienie słówek;
  - personalizacja, prezentacja nowego słówka w kontekście, przykłady użycia, analiza morfologiczna.
13. Zastanów się, w jakiej kolejności ułożyć podane poszczególne etapy lekcji, by jak najlepiej zrealizować jej cel. Ile czasu zaplanujesz na każdy etap? (Masz do dyspozycji 45 minut).

**Cel lekcji:**

Uczniowie ćwiczą umiejętność rozmawiania przez telefon (odgrywanie ról).  
Uczniowie poznają skrótowy sposób pisania smsów po angielsku, uczą się pisać i odpowiadać na wiadomości tekstowe.

Czytanie dialogu w parach	?? min
Uczniowie otrzymują karty z rolami do odegrania (rozmowa przez telefon) według wzoru z przećwiczonego dialogu.	
Przykładowo: „uprzedź, że się spóźnisz”, „umów się na zakupy”, „przepraszam, że nie przyjdiesz na urodziny”, „zarezerwuj stolik w restauracji” itp.).	
Uczniowie w parach układają pocięty na paski dialog (rozmowa przez telefon).	
Uczniowie ponownie otrzymują karty z rolami (innymi niż poprzednio), piszą wiadomość tekstową do adresata.	
„What do you use your phone for?” – lista 7 rzeczy, do których używasz telefonu.	
Usheruj listę w kolejności od czynności najrzadszej (7) do najczęstszej (1).	
Uczniowie w parach odpowiadają na swoje smsy.	
Uczniowie przepisują wiadomość używając „skrótców”.	
Przykłady „skrótców” stosowanych w angielskich smsach (CU L8R, LOL, 2nite, THNX).	

14. Wejdź na stronę [www.program.4elt.pl/filmy.html](http://www.program.4elt.pl/filmy.html). Obejrzyj lekcję języka angielskiego w Tarnowie.
- Wymień cztery techniki aktywizujące używane przez nauczyciela. Jakie materiały przygotował nauczyciel? W jakiej kolejności ich używał?
  - Jakie rytuały zaobserwowałeś na lekcji w Tarnowie?
  - Jak nauczyciel utrzymuje dyscyplinę na lekcji?



15. Obejrzyj ćwiczenie nr 8 na stronie [www.program.4elt.pl/filmy.html](http://www.program.4elt.pl/filmy.html) (*Cut up sentences*).
- (00:00 – 3:00 min) Posłuchaj, jak nauczyciel wydaje polecenie. Czy uczniowie rozumieją, jak wykonać zadanie? Dlaczego? Jak można zrobić to inaczej?
  - (07:30 – 10:30 min) Zanotuj wszystkie pytania zadawane przez nauczyciela. Jakiego typu są to pytania?
16. Wejdź na stronę [www.program.4elt.pl/filmy.html](http://www.program.4elt.pl/filmy.html). Obejrzyj lekcję języka angielskiego w Gościejewie.
- Jakie modele interakcji zaobserwowałeś?
  - Jakie pytania zadaje nauczyciel? Co z tego wynika?
17. Czy uczysz dwie klasy na tym samym poziomie? Zastanów się, czy ten sam plan lekcji sprawdzi się w obu klasach. Dlaczego?
18. Zapoznaj się z kilkoma propozycjami zadań do wykorzystania jako warmer (rozgrzewka na początku lekcji), w czasie lekcji (jako przerywnik, do zmiany tempa, do zmiany nastroju klasy) lub na końcu lekcji (jeśli wcześniej skończyłeś zaplanowane zadania lub jest za późno na wprowadzanie nowego materiału). Które z nich byłyby odpowiednie dla woich uczniów? Mnóstwo inspiracji znajduje się w publikacji *Creativity in the English language classroom* (red. Maley, A., Peachy, N.), do darmowego pobrania ze strony <https://englishagenda.britishcouncil.org>.

**Odpowiedź:** Oto kilka propozycji:

- Zrób listę idiomów, które mogą być zilustrowane lub przedstawione przez grupę w formie „żywych obrazów” do odgadnięcia przez pozostałych uczniów, np. „to pull sb’s leg”, „thinking outside the box”, „to be off the hook”, „back to square one”.
- Word Box. Po każdej lekcji zanotuj 5 do 7 słówek lub zwrotów z lekcji, zapisz je na paskach papieru, systematycznie dodawaj do pudełka. Na początku lub na końcu lekcji każdy uczeń losuje słówko i wyjaśnia je klasie. Pomysł sprawdza się również jako rytuał klasowy, zwłaszcza jeśli wyboru słówek dokonują sami uczniowie.
- Uczniowie w grupach spisują listę rzeczy, które mają określoną cechę, np. są drewniane, można je znaleźć w łazience, są białe itd. Oto przykładowa lista rzeczy, które mają dziury (things with holes in them): a button, jeans, socks, a colander, a theory, a wall, a needle, a vinyl record. Jeśli ograniczysz czas wykonania zadania i przyznasz punkty najlepszej drużynie, wprowadzisz element rywalizacji, a zwykłe ćwiczenie na powtórkę słownictwa zmieni się w grę dydaktyczną.
- Przygotuj koperty, w których znajdą się pocięte na kawałki krótkie opowiadania, wiersze, anegdoty lub dowcipy. Uczniowie w grupach układają paski w odpowiedniej kolejności.



- Przygotuj koperty, w których znajdują się słówka pocięte na litery. Uczniowie układają litery w poprawnej kolejności, zapisują odgadnięte słowa na kartce.
- Poproś uczniów o wymyślenie krzyżówki, której rozwiązaniem są pierwsze litery przymiotników układające się w imię kolegi, np.

**T**actful **R**esourceful **A**mbitious **I**mpartial **N**ice **E**mpathetic **E**nergetic

- Znajdź na YouTube piosenkę z tekstem w formie napisów, odpowiednią dla twoich uczniów.

#### 19. Wypróbuj pomysł Word Box.

- Przez miesiąc po każdej lekcji proś uczniów o podanie około 7 słówek i zwrotów, które uważają za godne zapamiętania. Zapisuj wybrane słówka kolorowym pisakiem na szerokich paskach papieru i wkładaj do pudełka (w tej roli dobrze sprawdzi się pudełko oklejone kolorowym papierem). Każdą kolejną lekcję zaczynaj od powtórki słownictwa z pudełka. Uczniowie po kolei losują jeden pasek i tłumaczą słówko. W bardziej zaawansowanych grupach uczniowie używają słówka w zdaniu. Pamiętaj, aby w miarę możliwości zapisywać całe zwroty, a nie pojedyncze słowa.
- Po upływie miesiąca zastanów się, czy pomysł wart jest kontynuowania. Wyjaśnij Mentorowi, dlaczego tak uważasz.

#### 20. Załóż własny folder zadań dodatkowych.

Biorąc pod uwagę twoich uczniów, zastanów się jakie inne ćwiczenia powinny się w nim znaleźć. Przedyskutuj swoje pomysły z Mentorem. Regularnie uzupełniaj folder.

- #### 21. Wymyśl pytania i zaprojektuj kartę pracy do zadania typu „Find someone who...” do wykorzystania na swojej lekcji. Przypomnij uczniom, że krążąc po klasie powinni zadawać każde pytanie innej osobie, aż do momentu uzyskania pozytywnej odpowiedzi. Dopiero wtedy mogą wpisać imię w odpowiednią rubrykę.



Oto przykład takiej karty.

Do you...	Name of Classmate
...like swimming?	
...hate cycling?	
...enjoy running?	
...love animals?	

Jakie zalety ma ten rodzaj interakcji? Jakie przewidujesz w związku z tym trudności?  
Czy trudno jest przygotować kartę pracy do tego typu zadania?  
Wykorzystaj ćwiczenie na lekcji. Zachowaj w folderze zadań dodatkowych.

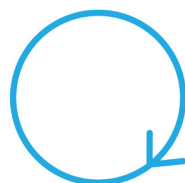
22. Przypomnij sobie na czym polega lekcja rotacyjna i jakie są jej zalety. Czy miałeś kiedyś okazję obserwować lekcję rotacyjną? Czy zdarzyło ci się przygotować i poprowadzić taką lekcję?

Zaplanuj zadania na lekcję rotacyjną na dowolnie wybrany temat, odpowiedni dla twoich uczniów. Możesz zainspirować się poniższym przykładem lekcji na temat „Christmas”. Na lekcję na temat „Christmas” możemy przygotować przykładowe stacyjki:

- Na planszy umieszczone są zdjęcia i opisy różnych prezentów gwiazdkowych. Uczeń czyta opisy, wybiera prezent dla siebie, wpisuje swoje imię na listę prezentów.
- Uczniowie rozwiązują krzyżówkę, której hasłem jest słowo związane z tematem lekcji.
- Uczniowie słuchają kolędy, układają w kolejności pocięty na paski tekst.
- Każdy uczeń dorysowuje ozdobę na plakacie z choinką.
- Inne?

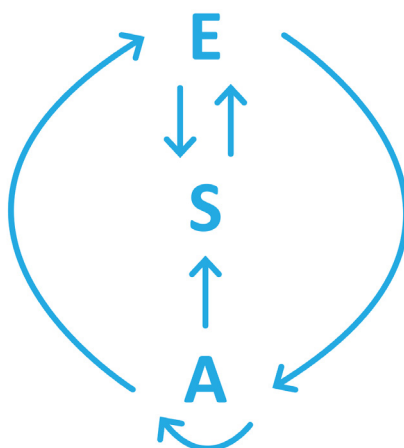
23. Przypomnij sobie na czym polega model PPP oraz model ESA. Możesz odwołać się do fragmentu „Teorii w pigułce”: „Sekwencja wprowadzania nowego materiału”.

Uzupełnij podpisy pod ilustracjami.





? → S → ?



24. Cel twojej lekcji to: uczniowie poznają formę czasu przeszłego najczęściej używanych czasowników nieregularnych, będą potrafili użyć ich w zdaniach.

Zaproponuj modele PPP oraz ESA do osiągnięcia tego celu.

25. Wejdź na stronę [www.program.4elt.filmy.html](http://www.program.4elt.filmy.html). Obejrzyj lekcję języka angielskiego w Dąbrowce.

- Czy po jej obejrzeniu potrafisz określić cel lekcji? Jaki cel twoim zdaniem został zrealizowany?
- Zrób listę materiałów używanych przez nauczyciela.
- Zaobserwuj modele interakcji.
- Sprawdź, jak długo trwają poszczególne etapy lekcji.
- Przygotuj konspekt tej lekcji według podanego wzoru.

Cel lekcji:

- 1.
- 2.
- 3.

Materiały:

- 1.
- 2.
- 3.



Etap	Czas	Procedura	Model interakcji
Powitanie			
Warmer			
Powtórka			
Wprowadzenie nowego słownictwa			
Utrwalenie nowego słownictwa			
Wprowadzenie do historyjki			
Słuchanie historyjki			
Powtórka liczebników			
Powtórka nazw kolorów			

26. Obejrzyj lekcję angielskiego w Dąbrówce (minuty 16:10–18:30). Zauważ, na czym polega błąd nauczyciela. Czy uważasz, że to niedopatrzenie miało wpływ na późniejszy przebieg lekcji?

27. Co podobało ci się w lekcji w Dąbrówce? Czy uważasz, że nauczyciel zrealizował swój plan lekcji? Dlaczego? Czy uważasz, że ta lekcja była dobrze zaplanowana? Czy była dobrze przeprowadzona? Co można było zrobić inaczej? Omów odpowiedzi z Mentorem.

28. Jak nauczyciel z Dąbrówki podzielił klasę na dwie grupy? Czy ten sposób sprawdzi się w dzieleniu klasy na trzy lub więcej grup? Jak to zrobisz?

29. Zastanów się, jak ty podzielisz swoją klasę na dwie grupy. Wymyśl dwa zdania do wykorzystania w zabawie w głuchy telefon (Chinese whispers). Zagraj w nią na lekcji.

Zapisz zdania na fiszce i umieść w swoim folderze zadań dodatkowych.

30. Wykonaj zadanie:

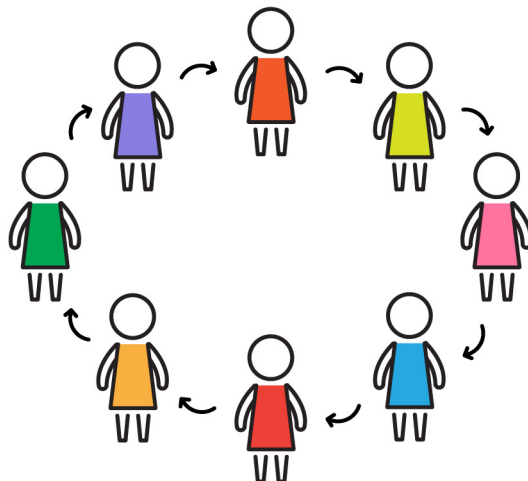
- Podziel klasę na grupy trzyosobowe. Wykorzystaj następujący sposób: Uczniowie ustawiają się w rzędzie w kolejności daty urodzenia. W tym celu muszą zapytać każdego w klasie: „When were you born?” i zapisać odpowiedź. Uczniowie urodzeni w tym samym miesiącu ustawiają się jeden obok drugiego. Nauczyciel tworzy grupy trzyosobowe z uczniów stojących obok siebie w rzędzie.

Czy podany sposób działa? Czy jest trudny do przeprowadzenia? Jak reagowali twoi uczniowie?

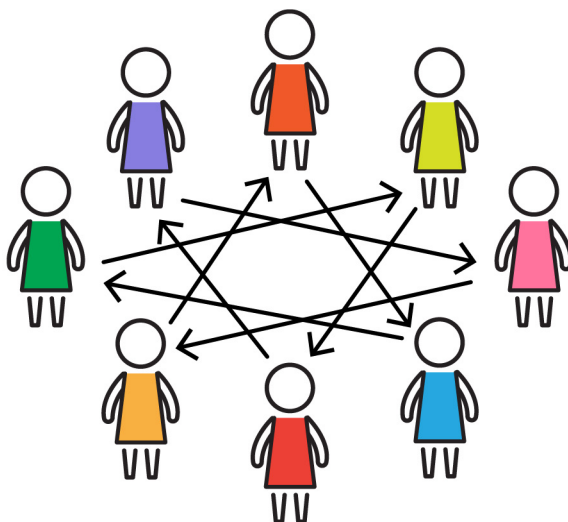
- Wymyśl grę, w którą mogą zagrać zespoły trzyosobowe. Umieść ją w swoim folderze zadań dodatkowych.



31. Przeanalizuj podane poniżej diagramy, które pokazują, jak do pracy w parach wykorzystać fakt, że uczniowie siedzą w kole:



Technika „łańcuszka” sprawdzi się np. przy ćwiczeniu pytań. Uczeń zadaje pytanie koledze siedzącemu obok, ten odpowiada i powtarza pytanie kierując je do kolejnej osoby. Każdy uczeń bierze udział w zadaniu. Taka forma ćwiczenia może zmobilizować uczniów do skupienia uwagi i spokojnego oczekiwania na swoją kolej.



Uczeń wymienia po imieniu osobę, która ma odpowiedzieć na jego pytanie, ta odpowiada i powtarza pytanie, kierując je do ucznia, który jeszcze nie miał okazji odpowiadać. (W tym ćwiczeniu możemy też wykorzystać piłkę lub inny przedmiot nadający się do rzucania i łapania. Parę tworzą uczniowie, którzy rzucają i łapią przedmiot).



32. Na swojej lekcji wypróbuj technikę pracy w parze otwartej, gdzie uczniowie wykonujący zadanie nie siedzą obok siebie. Opowiedz Mentorowi jak to wyglądało. Jaka była reakcja uczniów? Czy praca w parze otwartej może być wykorzystana do wyciszenia klasy? Czy para otwarta sprzyja czy przeszkadza w peer-teaching? Dlaczego?

33. Wspólnie z Mentorem zastanów się, jakie są wady i zalety pracy z całą klasą.

Zalety pracy z całą klasą	Wady pracy z całą klasą
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
...	...

34. Wspólnie z Mentorem zastanów się, jakie są wady i zalety pracy w parach.

Zalety pracy w parach	Wady pracy w parach
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
...	...

35. Wyobraź sobie, że zaplanowałeś pracę w grupach na lekcji. Co się stanie, jeśli:

- Najpierw podzielisz klasę na grupy, a dopiero potem wyjaśnisz na czym polega zadanie?
- Najpierw rozdasz materiały, a potem podzielisz klasę na grupy?
- Nie określisz, w jakim czasie ma być wykonane zadanie?
- Nie będziesz nadzorować przebiegu wykonania zadania?
- Nie omówisz wyników pracy w grupach?
- W trakcie wykonywania zadania poprawisz wszystkie błędy popełnione przez uczniów?

36. Czy na twoich lekcjach uczniowie pracują w grupach? Z jakimi aspektami takiej pracy miałeś problemy? Wspólnie z Mentorem zastanów się, jak można było ich uniknąć.

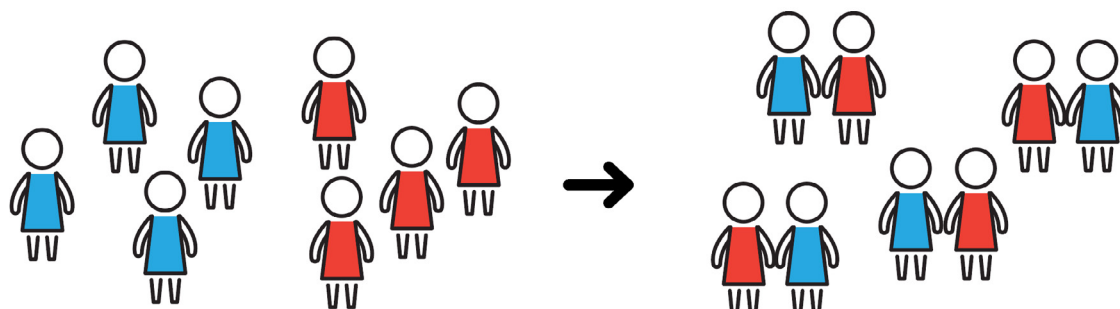


37. Zaproponuj własne propozycje rozwiązania problemów podczas pracy grupach w następujących sytuacjach i omów je z Mentorem.

W klasie panuje hałas.	
Uczniowie rywalizują zamiast współpracować.	
W grupie pracuje jedna, dwie osoby, pozostali są bierni.	
Grupy wymieniają się odpowiedziami.	
Zadanie zaplanowane jest dla grup czteroosobowych, a w klasie jest obecnych 18 uczniów.	
Jedna grupa kończy zdecydowanie szybciej.	
Jedna grupa nie kończy zadania.	
Uczniowie popełniają błędy.	

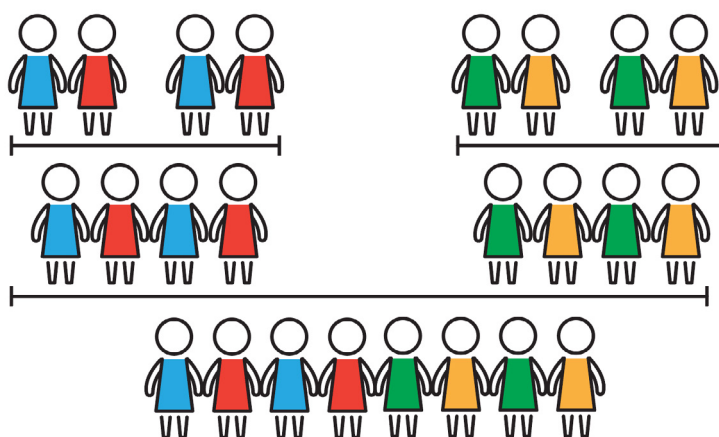
38. Na lekcji w klasie licealnej, w trakcie jednego zadania uczniowie pracują w zmieniających się grupach. Wypróbuj następujące sposoby pracy w takich grupach:

- Podziel klasę na dwie grupy: A i B. Grupa A ustala listę pytań do kandydata na stanowisko szefa kuchni, grupa B przygotowuje profil kandydata. Uczniowie tworzą pary, w skład których wchodzi jedna osoba z grupy A i jedna osoba z grupy B. Przeprowadzają rozmowę o pracę.





- Uczniowie w parach czytają tekst, podkreślają nowe słownictwo, następnie w grupach czteroosobowych porównują podkreślenia i dzielą się swoją wiedzą. Tworzą grupy ośmioosobowe i wspólnie wybierają pięć słówek, których nie potrafi wyjaśnić żaden z członków nowej grupy. Nauczyciel podaje znaczenie tylko pięciu wybranych przez grupę słówek.



39. Uzupełnij luki w poniższym tekście.

Różnicując typy interakcji możemy zaplanować pracę \_\_\_\_\_ ucznia, pracę w całej klasie, \_\_\_\_\_ lub w parach. Po spokojnym czytaniu dłuższego artykułu zagrajmy w \_\_\_\_\_ grę na czas. Jeśli uczniowie przez dłuższą chwilę skupiali się na pisaniu tekstu, zaplanujmy ćwiczenie wymagające \_\_\_\_\_ miejsca. Przeplatajmy trudniejsze zadania \_\_\_\_\_, wymagające aktywności – pasywnymi. Starajmy się \_\_\_\_\_ ilość wprowadzanego nowego materiału i czas przeznaczony na jego ćwiczenie. Możemy zaplanować lekcję \_\_\_\_\_, na którą przygotujemy stacje z różnymi zadaniami. Organizując lekcję na różne sposoby odwołujemy się do różnych \_\_\_\_\_ uczenia się, reprezentowanych przez poszczególnych uczniów.

**grupach, zmiany, równoważyc, rotacyjną, stylów, łatwiejszymi, krótką, indywidualną**

40. Zastanów się, jak podchodzisz do poprawiania błędów w wypowiedzi ustnej. Przeczytaj poniższe zdania i zdecyduj, które z podanych opcji są właściwe. Dobre odpowiedzi zakreśl kolorowym pisakiem. Wyjaśnij Mentorowi, dlaczego tak sądzisz.

- Poprawa błędów nie zawsze/zawsze prowadzi do przyswojenia poprawnej formy.
- Poprawność jest ważniejsza od/mniej ważna od płynności wypowiedzi.
- Jeśli błąd nie uniemożliwia komunikacji musimy/nie musimy go poprawiać.
- Jeśli błąd występuje w formie, którą aktualnie ćwiczymy, musimy/nie musimy go poprawiać.
- Decyzja nauczyciela czy, jak i kiedy poprawiać błędy, ma ważny wpływ/nie ma wpływu na skuteczność procesu nauczania.
- Natychmiastowa poprawa nie zawsze/zawsze jest najbardziej skuteczna.



- Błąd można/Błędu nie można poprawiać na kolejnej lekcji.
- Częste poprawianie błędów w trakcie wypowiedzi ucznia zakłóca/ułatwia komunikację.
- Uczeń, który sam poprawił swój błąd, lepiej/gorzej zapamięta poprawną formę. Im bardziej zaawansowany uczeń, tym mniej/bardziej zwracamy uwagę na jego błędy.
- Na tablicy zapisujemy jedynie poprawne formy/błędne formy w celu poprawy.

41. Które z podanych sposobów poprawiania błędów są twoim zdaniem najskuteczniejsze?

- **Uczeń: „On Sunday she go to the cinema”.**

Nauczyciel:

- „Please repeat: she goes to the cinema” (akcent na „goes”).
- „She go? Anyone?”
- „In Present Simple we use –es in third person singular”.
- Podnosi gumowego węża-zabawkę i mówi: „Ssss(snake)!”.
- Podnosi trzy palce i pokazuje całej klasie.

- **Uczeń: „I live in the Poznań”.**

Nauczyciel:

- „Say that again?”.
- „No articles before countries. You live...”.
- „In general, we don’t use articles before countries. Of course, there are exceptions, for example The Unites States of America or the United Kingdom. We can say The Republic of Poland. So we use the with names stating the kind of state, also with plural names, such as The Maledives and the Netherlands...”.
- „So you live in Poznań”.
- Pokiwaj przecząco głową.

42. Na następnej lekcji zaobserwuj, w jaki sposób ty najczęściej poprawiasz błędy twoich uczniów w wypowiedzi ustnej. Które z podanych powyżej sposobów stosujesz w swojej praktyce pedagogicznej? Które z nich chciałbyś wypróbować i dlaczego?

43. Kiedy określamy grupę jako mixed-ability group? Z jakimi grupami tego typu zetknąłeś się w trakcie swojej edukacji? A w swojej praktyce pedagogicznej? Czy klasy, które uczysz obecnie, mogą być określone jako mixed-ability groups?

44. Wyjaśnij Mentorowi jakie są podstawowe zasady pracy z mixed-ability group. Weź pod uwagę następujące słowa kluczowe:

- treści zadań;
- zadania;
- role;
- praca domowa;
- feedback;
- zadania kreatywne.



45. Obejrzyj filmik [Top 5 Most Spoken and Useful Languages](#) na YouTube. Zobacz, jak można przygotować trzy zestawy zadań na różnym poziomie trudności:

	Arabic	French	Spanish	English	Mandarin Chinese
<b>Native speakers</b>	290 mln	75 mln	410 mln	427 mln	960 mln
<b>Where spoken</b>	Northern Africa, The Middle East, Arabian peninsula	France, Canada, Central Africa	Spain, South and Central America, Cuba	USA, UK, Canada, Australia, New Zealand	China, all continents
<b>Language group</b>	Afroasiatic	Indo-European	Indo-European	Indo-European	Sino-Tybetian

- **Zadanie najłatwiejsze:**  
Uzupełnij tabelkę A.:

	Arabic	French	Spanish	English	Mandarin Chinese
<b>Native speakers</b>		75 mln	410 mln		960 mln
<b>Where spoken</b>	Northern Africa, The Middle East, Arabian peninsula	France, Canada, Central Africa		USA, UK, Canada, Australia, New Zealand	China, all continents
<b>Language group</b>	Afroasiatic		Indo-European		Sino-Tybetian



- Zadanie trudniejsze:**

Uzupełnij tabelkę B.:

	Arabic	French	Spanish	English	Mandarin Chinese
Native speakers					
Where spoken					
Language group					

- Zadanie najtrudniejsze:**

Uzupełnij tabelkę B. oraz odpowiedz na pytania:

- Which of these languages:
- Is/are spoken in the Caribbean? (Spanish, French)
- Is/are good to know for work? (Arabic, English, Chinese)
- Dominates the Internet? (English)
- Is an official language in 20 countries? (French)
- How many people in the world use English as their second language? (900 – 1500 million people)
- What languages are also good to learn? (Portugese, Russian, German)
- What language would you like to learn next and why?

46. Znajdź ciekawy filmik/piosenkę na YouTube i przygotuj trzy zestawy zadań na różnym poziomie trudności, odpowiednie dla twoich uczniów. Czy to zadanie sprawiło ci kłopot?



47. W pracy z grupą o zróżnicowanym poziomie wiedzy i umiejętności sprawdzi się następująca technika „szkieletu”, która łączy ze sobą utrwalanie struktur gramatycznych i wprowadzanie kreatywnego pisania. (Gerngoss, Puchta, 1994: 16)

- Napisz na tablicy następujący tekst i poproś uczniów, by wyobrazili sobie następującą scenę z filmu:  
There is a small town,  
there is a sheriff,  
there is a gangster,  
there is a carriage,  
and lots of gold,  
in the film I'd like to make.
- Wymaż słowa tekstu (możesz zastosować technikę „vanishing text”), tak by pozostały jedynie:

There is...  
there is ...  
there is ...  
there is ...  
and ...  
in the film I'd like to make,  
(in the story I'm going to write),  
(in the picture I'm going to paint).

- Poproś uczniów, żeby uzupełnili tekst w dowolny sposób. Uczniowie mogą posłkować się słownikiem lub pytać nauczyciela o słowa, które są im potrzebne do wyrażenia ich pomysłów.
- Uczniowie w grupach czytają sobie nawzajem własne teksty.
- Kartki ze sprawdzonymi przez nauczyciela tekstami można umieścić na tablicy informacyjnej.

Zastanów się, dlaczego ta technika sprawdzi się w mixed-ability group.

48. Zaprojektuj własny „szkielet” tekstu do uzupełnienia przez twoich uczniów. Wykorzystaj ostatnio omawiane struktury gramatyczne. Zachowaj je w folderze zadań dodatkowych.

49. Przekazując uczniom instrukcje do pracy w parach lub grupach, używaj prostego i precyzyjnego języka. Pamiętaj o akronimie KISS, czyli Keep Instructions Short and Simple. Zastanów się, które z podanych poniżej punktów są najważniejsze. Wytłumacz Mentorowi, dlaczego tak uważasz.

- Dokładnie zaplanuj ćwiczenie.
- Czekaj aż wszyscy uczniowie będą skupieni na tobie. Nie zaczynaj instrukcji od słów: „Teraz będziemy pracować w parach”.



- Wprowadź nowe słownictwo, które pojawi się w twojej instrukcji.
- Podawaj instrukcję powoli, podziel dłuższe zdania na krótsze fragmenty.
- Monitoruj zrozumienie.
- Ustal system przynależności do grup lub par.
- Ustal zasady rotacji w grupach/parach.
- Ustal sygnał do rozpoczęcia, przerwania i zakończenia pracy.

50. Wyobraź sobie, że na lekcji zaplanowałeś grę w „gorące krzesło” (dobrze sprawdza się w powtórce słownictwa). Uszereguj punkty instrukcji.

- Będziemy pracować w dwóch grupach. Osoby siedzące po lewej stronie tworzą pierwszą grupę. Pozostali tworzą drugą grupę.
- Teraz wskażę słowo, które osoba siedząca na „gorącym krześle” ma odgadnąć.
- Kto odgadnie słowo pierwszy, wraca do grupy.
- Napiszcie na tablicy słownictwo z ostatniego rozdziału.
- Ustawcie po jednym „gorącym krześle” tyłem do tablicy, przed swoją grupą.
- Uczniowie siedzący tyłem do tablicy mają się odgadnąć słowo wskazane przez nauczyciela.
- Uczniowie siedzący przodem do tablicy podają definicję wskazanego słowa.
- Kolejna osoba siada na „gorącym krześle”.
- Po odgadnięciu słowa zdobędziecie jeden punkt.
- Wybierzcie nazwę grupy.

Jak uszeregowałeś instrukcje? Czy rozumiesz na czym polega ćwiczenie? Czy twoi uczniowie wiedzą co mają zrobić?

Najlepsza kolejność to: \_\_\_\_\_

51. Nagraj swoją lekcję. Odsłuchaj nagranie i wykonaj następujące zadania:

- Sprawdź, jak dużo czasu przypada na twój TTT, a ile na STT. Czy przekroczyłeś zasadę 30%/10 minut? Jaki procent twojej lekcji to cisza? Zaznacz odpowiedź w formie pie-chart. Co dzieje się na lekcji, kiedy panuje cisza?
- Zaobserwuj, w jakich sytuacjach użyłeś na lekcji języka polskiego. Czy potrafisz to uzasadnić?
- Ile razy poprawiałeś błędy uczniów? Jakie błędy? W jaki sposób?
- Jak chwalisz swoich uczniów za prawidłową odpowiedź? Wypisz zwroty, których użyłeś w trakcie nagranej lekcji.
- Jak oceniasz swoją metodę przekazywania instrukcji?
- Czy po wykonaniu powyższych zadań uważasz, że powinieneś coś zmienić w swojej praktyce dydaktycznej? Omów swoje przemyślenia z Mentorem.



52. Przyjrzyj się przykładom typowych zdań wypowiedzianych przez nauczyciela na lekcji języka angielskiego. Zastanów się, jaką funkcję pełni w tych przypadkach TTT. Uzupełnij tabelę.

Is this clear to everyone?	
We use this expression when we talk about...	
Please, note that...	
Are you sure this is how we say it?	
When you finish the task, raise your hand	
And now imagine...	
What do you like to drink?	
Do you prefer water or juice?	
In what countries do people speak English?	
That was excellent!	
Sit down now and start reading, please.	
It's Marta's birthday today, let's sing for her.	
Who can tell me...	
Now I'd like you to open your book on page...	

53. Jak rozumiesz stwierdzenie, że problemy z dyscypliną zaczynają się przed rozpoczęciem lekcji?
54. Wielu problemom z dyscypliną można zapobiec, jeśli zaangażuje się uczniów w proces planowania lekcji. Pomyśl, jakie decyzje dotyczące kolejnych zajęć mogą podjąć twoi uczniowie. Uwzględnij te sugestie planując następną lekcję. Zaobserwuj, czy na tak zaplanowanej lekcji zauważyłeś zmianę postaw uczniów.
55. Zastanów się, jaką funkcję pełnią rytuały klasowe. Jakie rytuały wprowadziłeś na swoich lekcjach? Jaka jest różnica między rytuałem a rutyną?
56. Wymyśl własny tekst „przysięgi klasowej” (classroom pledge), następnie umieść go na tablicy informacyjnej.

Pamiętaj, że „przysięga” może funkcjonować jako warmer, ponieważ zapewnia łagodne przejście do zanurzenia się w języku angielskim. Wyraźnie określa ona oczekiwania nauczyciela. Można się do niej odwołać w przypadku niechęci uczniów do komunikowania się po angielsku.

**Przykład:** „Repeat after me. I solemnly declare/to speak English/and nothing but English/ in the course of this lesson”.



57. Zaplanuj lekcję, na której uczniowie wykonają plakat przedstawiający zasady pracy na lekcji języka angielskiego. Możesz skorzystać z poniższego planu:

1. Dyskusja na temat: Co jest ważne na lekcji angielskiego: - z punktu widzenia uczniów; - z punktu widzenia nauczyciela. Wszystkie pomysły zostają zapisane na tablicy.	Cała klasa (brainstorm)	15 min	
2. Uczniowie w grupach ustalają, które punkty są najważniejsze, wykonują plakat.	Praca w grupach	20 min	Kartki A3, pisaki, kolorowy papier, nożyczki, klej.
3. Uczniowie wieszają plakaty na tablicy.		2 min	

58. Jeśli prowadzisz lekcje w klasach licealnych, wspólnie z uczniami wymyślcie i spiszcie kontrakt regulujący zachowanie i pracę na lekcjach języka angielskiego. Ostateczną wersję możesz umieścić na tablicy informacyjnej.

59. Zrób zdjęcie tablicy po zakończonej lekcji. Co się na niej znalazło? Dlaczego? Porównaj zdjęcie i swój plan lekcji. Czy lekcja przebiegła zgodnie z planem? Czy zdjęcie tablicy przyda ci się w planowaniu kolejnej lekcji?

60. Wychodząc z klasy po lekcji masz wrażenie, że lekcja była bardzo udana. Na czym opierasz to przekonanie? Jakie czynniki brałeś pod uwagę? Zaznacz właściwe odpowiedzi na liście, dodaj własne:

- Lekcja przebiegła zgodnie z planem.
- Na lekcji panowała dyscyplina.
- Ani na chwilę nie straciłem kontroli nad przebiegiem lekcji.
- Często chwaliłem uczniów.
- Poradziłem sobie z nieoczekiwanym problemem.
- Wymyślone przez mnie ćwiczenie zainteresowało uczniów.
- Zaplanowałem lekcję w taki sposób, że każdy uczeń miał okazję mówić po angielsku.
- Moje wyjaśnienia były jasne i zrozumiałe. Moje wyjaśnienia i polecenia były jasne i zrozumiałe.
- Uczniowie podejmowali próby komunikowania się po angielsku.
- Uczniowie nie robili błędów.
- Uczniowie chętnie brali udział w ćwiczeniach.
- Uczniowie byli zmotywowani do pracy.
- Uczniowie przyswoili sobie nową wiedzę.
- Uczniowie przyswoili sobie nowe umiejętności.
- Uczniowie często wybuchali śmiechem.
- Inne?



61. Przez 2–3 tygodnie po każdej lekcji zapisuj swoje odczucia i przemyślenia w pamiętniku, blogu lub vlogu. Zastanów się, co stanowi dla Ciebie największą trudność. Czy jakiś problem ma tendencję do powtarzania się? Co sprawia Ci radość? Czy uważasz, że Twoi uczniowie robią postępy w nauce? Co chciałbyś zmienić w swojej praktyce pedagogicznej? Jak to zrobisz?

62. Zasięgnij opinii uczniów na temat Twoich lekcji. Możesz to zrobić na rozmaite sposoby. Wybierz najlepszy z podanych poniżej lub wymyśl własny.

- Uczniowie wychodząc z klasy, rysują uśmiechniętą lub smutną buźkę na tablicy.
- Uczniowie reagują na: „Raise your hand if the class was good”.
- Uczniowie na kartce kończą zdanie: „Dziś na lekcji angielskiego...”.
- Uczniowie wypełniają krótką tabelkę:

In our class today...	
I liked...	
I need to work harder on...	
Our teacher...	

- Inne.

Czy uważasz, że zadanie było trudne? Dlaczego warto zasięgnąć opinii uczniów na temat przeprowadzanych przez Ciebie lekcji?

63. Spójrz na ilustrację, która przedstawia kobietę żonglującą wieloma piłeczkami.

64. Wyobraź sobie, że ta ilustracja przedstawia Ciebie w czasie lekcji. Ustal, co symbolizują poszczególne piłki. (TTT, STT, poprawa błędów, planowanie, praca w grupach, polecenia, karty pracy, gry, dyscyplina, rytuały, konspekty itd.) Podpisz piłki. Które z nich udaje Ci się utrzymać w powietrzu? Które piłki upuszczasz?



